

's-Gravenhage, 15 October 1946.

Betreffende:

Verlies van het Nederlandschap door
zonder Koninklijk verlof zich in Duit-
schen krijgs- of staatsdienst te begeven.

VREEMDELINGENCIRCULAIRE G (GEHEIM)

Gedurende de Duitse bezetting van ons land heeft een niet onbelangrijk aantal mannelijke en ook wel vrouwelijke Nederlanders zich zonder Koninklijk verlof vrijwillig in Duitschen krijgs- of staatsdienst begeven, waardoor zij ingevolge het bepaalde bij art. 7 sub 4° van de Wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlandschap en het Ingezetenschap, het Nederlandschap hebben verloren.

Mede doordat gebleken is, dat hier en daar verschil van opvatting bestaat ten aanzien van de beantwoording van de vraag, welke Duitse instanties als krijgs- of staatsdienst moeten worden aangemerkt zoomede ten aanzien van de positie van de echtgenoot en minderjarige kinderen van den Nederlander, die door zoodanige handelwijze het Nederlandschap heeft verloren, acht ik het nuttig eenige aanwijzingen te geven en wordt door mij het volgende bekend gemaakt.

1. Nederlanders die *vrijwillig* (voor verlies van het Nederlandschap ingevolge deze wetsbepaling is een daad van vrijen wil vereischt) hebben dienst genomen bij het Duitse leger — hieronder begrepen het Duitse Roode Kruis, aangezien de organisatie „Het Duitse Roode Kruis” een onderdeel van het Duitse leger vormde; vgl. het arrest van het Bijzondere Gerechtshof te Amsterdam van 15 Januari 1946 (na-oorlogsche Rechtspraak n°. 86/1946) — de Waffen SS; de Landwacht (later Landstorm) Nederland, opgericht bij de Verordening van 11 Maart 1943, Nr. 24; de Kriegsmarine; het N.S.K.K.; de Organisation Todt; de Wachabteilung des Chef-intendanten beim Wehrmachtbefehlshaber in den Niederlanden en voorts degenen, die zich in Duitschen civielen staatsdienst hebben begeven, hebben ingevolge het bepaalde bij art. 7 sub 4° van de Wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) het Nederlandschap verloren.

2. De Bijzondere Raad van Cassatie heeft bij arrest van 14 November 1945 (Na-oorlogsche Rechtspraak n°. 156/1946) beslist, dat de Nederlandsche Landwacht, opgericht bij de Verordening van 12 November 1943, n°. 110, *niet* was een Duitse dienst. Dienstneming bij deze organisatie, hetzij in den beroepsdienst, hetzij in den hulpdienst (vgl. voor deze onderscheiding het arrest van den Bijzonderen Raad van Cassatie van 20 Februari 1946, Na-oorlogsche Rechtspraak n°. 58/1946) heeft derhalve het Nederlandschap *niet* doen verloren gaan.

3. De Bijzondere Raad van Cassatie heeft bij arrest van 22 Mei 1946 (Na-oorlogsche Rechtspraak n°. 349/1946) beslist, dat de verschillende hier te lande werkzame Wach- und Schutzdiensten in Maart 1942 nog een particulier karakter droegen en eerst vanaf de tweede helft van het jaar 1943 geleidelijk werden opgenomen in de Wachabteilung des Chefintendanten beim Wehrmachtbefehlshaber in den Niederlanden, welke een onderdeel van het Duitse leger vormde.

Voor wat betreft de vraag of het *in dienst blijven* bij deze Wachabteilung, nadat zoodanige particuliere Wach- und Schutzdienst daarin was opgenomen, het verlies van het Nederlandschap ten gevolge heeft, is van belang het arrest van het Bijzonder Gerechtshof te 's-Gravenhage van 3 December 1945 (Na-oorlogsche Rechtspraak n°. 263/1946), waarbij werd beslist, dat in het berechte geval geen sprake is van opzettelijk in vreemden krijgsdienst treden, nu de verdachte automatisch van particulieren dienst is overgegaan naar het Duitse leger.

Overigens is het aannemelijk te achten — op grond van de Duitse circulaire afgedrukt op blz. 454 van de Na-oorlogsche Rechtspraak 1946 — dat het in dienst blijven bij meergenoemde Wachabteilung, na oplossing van den particulieren Wach- und Schutzdienst in het Duitse leger, in het algemeen een gedwongen karakter heeft gehad, zoodat verlies van het Nederlandschap, in die gevallen alleen ware aan te nemen, indien evident is, dat het dienstverband vrijwillig is voortgezet.

4. Ingevolge een recente beslissing van den Bijzonderen Raad van Cassatie is art. 7 sub 4° der Wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) *niet* van toepassing op minderjarigen; vrijwillig zich begeven in Duitschen krijgs- of staatsdienst deed derhalve voor een minderjarige het Nederlandschap niet verloren gaan.

5. Door na het bereiken van den meerderjarigen leeftijd het dienstverband in Duitschen krijgs- of staatsdienst *vrijwillig* voort te zetten, is het Nederlanderschap verloren gegaan, overeenkomstig arrest van den Bijzonderen Raad van Cassatie van 14 Januari 1946 (Na-oorlogsche Rechtspraak nos. 152 en 153/1946).

6. Bij arrest van 4 Maart 1946 (Na-oorlogsche Rechtspraak n. 302/1946) heeft de Bijzondere Raad van Cassatie beslist, dat iemand die als chauffeur bij het Rijkscommissariaat te 's-Gravenhage heeft gewerkt, het Nederlanderschap niet heeft verloren, aangezien hij niet in Duitschen staatsdienst was getreden.

De Raad overwoog daarbij dat het Rijkscommissariaat wel was een Duitse Overheidsdienst, doch dat anderzijds de Rijkscommissaris hier te lande over dusdanige zelfstandige eigen bevoegdheden beschikte, dat betrokkene niet in dienst is getreden van den Duitschen Staat als zoodanig, doch bij een publiek-rechtelijk Duitse overheidsorgaan, zoodat hij niet in Duitschen staatsdienst, doch wel in Duitschen publieken dienst is getreden.

7. Wellicht ten overvloede zij opgemerkt dat eveneens geen vreemde krijgs- of staatsdienst was het lidmaatschap van de organisaties Weer-afdeeling, Germaansche SS der Nederlanden, Nationale Jeugdstorm, enz., voorkomende op de lijst behorende bij het Besluit ontbinding landverraderlijke organisaties van 17 September 1944 (*Staatsblad* n°. E. 102), zooals dit is aangevuld bij de Besluiten van 12 Mei 1945 (*Staatsblad* n°. F. 73), 13 September 1945 (*Staatsblad* n°. F. 176), 25 September 1945 (*Staatsblad* n°. F. 195) en 23 November 1945 (*Staatsblad* n°. F. 300).

8. De vrouw die met een Nederlander gehuwd was op het oogenblik dat deze in Duitschen krijgs- of staatsdienst (vide sub 1) trad, heeft ingevolge art. 5 van de Wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) het Nederlanderschap tegelijk met haar man verloren.

9. Het verlies van het Nederlanderschap door den vader strekt zich in deze gevallen echter niet uit tot de kinderen, die toen al geboren waren, zoodat deze Nederlander blijven; de Wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) bevat namelijk geen bepaling krachtens welke het verlies van het Nederlanderschap door den vader ingevolge art. 7 sub 4° der Wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) zich tot minderjarige kinderen uitstrekt.

De kinderen die na het verlies van het Nederlanderschap door den vader, nog uit het huwelijk geboren mochten worden, kunnen het Nederlanderschap slechts ontleenen aan art. 2 sub a der Wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), wanneer aan de daar gestelde voorwaarden is voldaan.

10. De hierboven bedoelde personen zijn, voor zoover zij het Nederlanderschap hebben verloren, *vreemdelingen* geworden, zoodat alle ten aanzien van vreemdelingen geldende voorschriften op hen van toepassing zijn.

In de gegeven omstandigheden zal hun verder verblijf hier te lande moeten worden geduld. Zij verdienen uiteraard de bijzondere aandacht der politie.

Hun verblijf dient geregeld te worden door verleening van een voorloopige verblijfsvergunning, conform de bepalingen van de Vreemdelingencirculaire n°. 4, d.d. 14 Juni 1939.

Indien een meer regelmatig toezicht op deze vreemdelingen gewenscht wordt geacht, met het oog op hun politieke gedragingen, dan ware over te gaan tot uitreiking van een kennisgeving ex. art. 11 van het „Vreemdelingenreglement 1918”, waarin de noodige maatregelen van toezicht kunnen worden opgenomen.

In daarvoor in aanmerking komende gevallen zal zelfs de maatregel van aanwijzing van een bepaalde verblijfplaats c.q. ontzegging van het verblijf op bepaalde plaatsen moeten worden overwogen (vgl. art. 19 van het „Vreemdelingenreglement 1918”).

11. Ik vestig er voorts Uwe aandacht op dat op deze vreemdelingen ook de wet van 16 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 257), tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen, toepasselijk is, zoodat zij geen „ondergeschikte” arbeid mogen verrichten vóór dat te hunnen behoeve een werkvergunning werd verleend.

De klapperwoorden van deze circulaire zijn:

Nederlanderschap — verlies

verlies — Nederlanderschap

Duitsche krijgs- of staatsdienst — treden.

De Minister van Justitie,

VAN MAARSEVEEN

AAN

H. H. Procureurs-Generaal
fgd. Directeuren van Politie,
en Hoofden van Plaatselijke
Politie.